

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio II. Quænam sint præcipuæ proprietates actus interni Charitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Prima dubi-
tatio.

Ratio verò dubitandi de priori puncto est, quia nullus actus qui est de obiecto ut existente potest esse desiderium illius: sed omnis actus circa Deum est de obiecto cognito ut existente, ergo nullus actus circa Deum esse potest desiderium.

Secunda du-
bitatio.

Secundò, pro posteriori puncto, ille actus non est purè auersatiuus, quo attingitur summum bonum, sed in actu charitatis etiam auersatiuo attingitur summum bonum, doleo enim de peccatis quia offendi Deum summè bonum, ergo nullus actus charitatis est purè auersatiuus.

Tertia dubi-
tatio.

Tertiò, inter amores Proximi, ille perfectior est cuius obiectum est magis nobis coniunctum, sed amicus est nobis magis coniunctus, quam inimicus, ergo amor amici perfectior est quam amor inimici.

Conclusio.

Dico secundò, charitas ex propria etiam inclinatione sua elicit actus desiderij, complacentiæ, spei & audaciæ tum circa Deum ipsum & possessionem eius ac præsentiam, tum circa bona eius.

Desiderium
de Deo & de
bonis eius.

Prima de desiderio negatur ab Aureol Durando, Hurtado qui negant desiderium charitatis immediate posse versari circa Deum, sed circa solam eius possessionem ac præsentiam, sed facile tamen probatur ex dictis olim de Spe, quia Deus & eius possessio faciunt unum finem adequatum qui totus immediate desideratur, imò in charitate multò id videtur manifestius, quia visio & præsentia Dei non desiderantur ut bonum ipsius amantis, sed ut bonum ipsius Dei. Deinde amor eo ipso quo est inclinatio ad vnionem, est inclinatio etiam ad præsentiam, ad quam perpetuò aspirat. Deinde verò inclinatio ad ea volenda quæ sunt Deo bona gloriam scilicet & honorem, & super omnia ipsum etiam amorem.

Gaudium de
Deo & de
bonis eius.

Secunda, pars de complacentia & gaudio est etiam evidens, quia eadem virtus quæ inclinatio ad desiderandum amicum absentem & bona quæ amicus non habet, inclinatio etiam ad gaudendum de amico præsentem, & de bonis quæ habet.

Spes & audacia.

Quod si bona quæ dilecto desiderat sint absentia & ardua elicit actus Spei & audaciæ tendens in illa efficaciter, & suscipiens media difficilia.

Actus auersatiui.

Dico Tertiò, actus etiam charitatis sunt sæpè auersatiui, circa ea quæ sunt Deo mala, odium, fuga, Dolor, timor, desperatio, ira. Eminent autem inter illos detestatio dolorem adiunctum habens, quæ vocatur contritio, cuius naturam, effectus, proprietates dedimus in tract. de penit. ubi etiam ostensum est, istos actus formaliter esse purè auersatiuos, quamvis semper sint prosequutiui virtualiter, quia eorum formale obiectum est Dei bonitas, quæ non attingitur ut (quod), sed ut (quo).

Nobilitas
horum actuum
comparata.

Dico quartò, actus charitatis circa Deum sunt perfectiores, quam actus auersatiui, cum eorum obiectum sit nobilius: similiter actus auersatiui sunt minus perfecti quam prosequutiui, & inter prosequutiuos, amor est nobilior reliquis, cum perfectius attingat Deum, & cæterorum sit radix, inter amores proximi nobiliores illi sunt, qui sunt conformiores ordini charitatis. De amore charitatis circa inimicos dicitur scilicet. 3. quomodo secundum quid sit reliquis perfectior, quam amor amicorum, quia est difficilior & purior, quamvis amor amicorum ex obiecto sit melior.

Solutio prima
dubis.

Ad primam, respondeo distinguendo minorem, omnis actus circa Deum ut sic seorsim à visione ac præsentia, est de obiecto existente, concedo, omnis actus circa Deum ut sic, simul & visionem est de obiecto existente nego. Neque tamen illud desiderium

Tom. I.

est de sola visione, nam est immediatè, de Deo ut fine (qui) & de visione ut fine (quo), nam uterque appetitur omnino immediatè.

Solutio
secundæ.

Ad secundam, patet ex dictis actus charitatis auersatiuos versari quidem circa Dei bonitatem ut (quo), sed versari circa solum Dei malum ut (quod) actus qui versatur circa solum malum, ut (quod) est purè auersatiuus formaliter, quamvis sit prosequutiuus virtualiter cum ergo dicis, ille actus non est tantum auersatiuus, quo attingitur Deus ut bonus si attingatur Deus ut (quod), concedo, si attingatur tantum ut (quo) nego. Obiectum enim formale non amatur, sed est id propter quod aliquid amatur.

Ad secundam, nihil superest dicendum post ea, quæ in vltima conclusione posui.

SECTIO II.

Quenam sint præcipue proprietates actus interni Charitatis.

Explicatà quidditate, sequuntur statim proprietates mirabiles actus charitatis quas indicasse breuiter satis erit, prima sit supernaturalitas, secunda imperium in omnes virtutes, tertia quod non habeat mensuram, quarta efficacia ad iustificandos impios, iustos locupletandos, & coronandos.

§. I.

Supernaturalitas actus Charitatis.

Dico primò, actum charitatis etiam purè affectiuum & imperfectum esse supernaturalè secundum substantiam omnino intrinsecè ac ex obiecto formali, proptermotiuo non proptèr purè terminatiuò. Itaque omnino sequitur ex sæpè disputatis tum in tract. de gratia, tum de supernaturalitate fidei.

Conclusio.

Prima, enim pars quod hic actus sit verè supernaturalis & indebitus omni naturæ pronuntiatur ab Apostolo charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per spiritum sanctum qui datus est nobis, aliàs dicit quod charitas est finis præcepti, vinculum perfectionis, melior fide ac spe, imò & illarum vita: certò asserunt etiam Patres quod sine gratia nullus elici potest actus charitatis, hoc enim opus est omnium perfectissimum, est maximum opus pietatis, & maximè ad salutem conducentis, ergo gratia maximè ad illud necessaria est.

Est supernaturalis.

Secunda pars, quod non secundum modum, sed secundum substantiam & intrinsecè entitatem sit supernaturalis patet etiam ex dictis de fide, quæ applicari huc omnino possunt. Deinde rectè probatur à Suarez l. 2. de gratia c. 4. §. 6. 14. & 15. præsertim quia nullus modus accidentaliter potest assignari per quem actus charitatis denominari possit supernaturalis, non enim ex sola Dei acceptione, ad meritum est supernaturalis ut putat Durandus nec ex sola intentione actus ut placet Scoti: nec ex auxilio gratiæ per quod producitur ut alij contendunt, si enim exigit intrinsecè gratiam est supernaturalis in se ipso non autem per aliquid superadditum, si non exigit gratiam, ergo illa est inutilis: vel ex sola fide quæ illi præluet, & hoc impugnari facile potest, quia posita visione beata si tolleretur concursus ad actum supernaturalem charitatis, erumperet voluntas in amorem naturalem cui tamen prælueret cognitio supernaturalis.

Est supernaturalis, secundum substantiam.

Tertia pars quod habeat ille actus ex obiecto

ELL 2

quod

Est superna-
turalis ex
obiecto.

quod sit supernaturalis intrinsecè, demonstrata est
superius supra, quia sicut prius est actum esse spirita-
lem, quam illum non posse produci à potentia mate-
riali, sic prius est actum esse supernaturalem, quam
illum non posse produci nisi à principio supernatura-
li, dabitur enim verus circulus si actus idè sit su-
pernaturalis, quia exigit principium supernaturale,
& idè exigit principium supernaturale, quia est su-
pernaturalis: imò à principiis specie diuersis produci
possunt effectus eiusdem speciei, & à principiis eius-
dem speciei produci possunt actus specie diuersi, &
alia plura quæ non persequor hoc loco fusiùs.

§. II.

*Imperium omnium virtutum per actum
charitatis.*

Conclusio.

Dico secundò, maximè propriū munus charitatis
esse imperare actus aliarum omnium virtutū, qui
ab eius influxu pendeant, & diuersum meritum ha-
beant. Hoc etiam totum constat ex disputatis olim
de *actu voluntatis imperato & imperante*, vbi osten-
sum est contra Vasquem quod voluntas imperat aliis
potentiis & sibi etiam ipsi, atque adè quod vna vir-
tus per proprium actum elicitem ex suo motiuo po-
test imperare actus elicitos ab aliis virtutibus, & ex
motiuis illarum propriis, v.g. quod ex motiuo iusti-
tiæ possum imperare actum misericordiæ. Vnde.

Charitas
imperat om-
nes virtutes.

Prima pars de imperio actuum cuiuslibet virtutis
per charitatem indicatur sepiùs in Scripturis *Cha-
ritas pateris est benigna est, charitas non emulatur
non agit perperam &c.* vbi significatur quod charitas
nunquam est sine omni virtute, cum omnes in eius
sinu nascantur, & ex influxu eius augeantur propter
continuum exercitium virtutum omnium per chari-
tatem. Deinde facile probatur, quia voluntas est
quæ aliis imperat potentiis, amor imperat volunta-
ti, & inclinat illam ad placendum dilecto, idè ad
ea facienda quæ placent dilecto: Deo autem infinite
sancto & iusto nihil est quod magis placeat quàm
virtutum actus, qui sunt verè boni, sicut nihil est
quod magis illi displiceat quàm malum oppositum
virtutibus, *mane ad stabo tibi, & videbo quoniam non
Deus volens iniquitatem tu es.*

Influxus
charitatis
in alias vir-
tutes.

Secunda pars, quòd actus ille humilitatis v.g. im-
peratus per charitatem, verè pendeat ab influxu cha-
ritatis, & ab influxu etiam humilitatis probata est eo
loco, vbi dixi, quid faciat actus imperans v. g. cha-
ritas, quando imperat actum alterius virtutis quem
verè causat imperando, & ostendi quomodo ad hoc
sola sufficiat connotatio. Nunc tantum addo quod
actus ille humilitatis ita imperatus habet honestatem
& charitatis, & humilitatis, quia prodit ex motiuo
vtriusque virtutis, suppono enim quod honestas hu-
militatis ametur propter se ipsam, & propter moti-
uum charitatis imperantis, sic enim duo sunt moti-
ua huius actus, vnum intrinsecum ex obiecto pro-
prio, alterum extrinsecum, ex actu imperante.

Diuersum
meritum
vtriusque
actus.

Tertià pars, quomodo ille actus imperatus, sem-
per diuersum habeat meritum, etiam si non semper
eandem habeat libertatem probata est aliàs. Reuerà
enim actus illi duo aliquando diuersam habent liber-
tatem, si fuerit imperium inefficax, vel indetermina-
tum volo elicere actum iustitiæ, aut temperantiæ:
vel confusum volo elicere aliquem actum virtutis,
vel vniuersale volo seruare totam legem. Aliquando
autem actus imperatus non habeat libertatem diuer-
sam à libertate actus imperantis, quando imperium
est efficax & determinatum pro instanti præfenti: si
autem sit in instanti, diuerso adhuc libertas eius di-

uersa est. Quæ omnia non impediunt meritum di-
uersum illorum actuum.

§. III.

Actus charitatis mensuram non habet.

Dico tertio, verè dictum esse à S. Thoma *art. 6.*
quod diuinæ dilectionis nullus habendus est
modus, neque vllus terminus imponendus, sed quan-
to plus diligitur tanto dilectio est melior.

Rationes autem optimas affert S. Doctor. Prima
est authoritas Bernardi aliàs adducta: *causa diligendi
Deum, Deus est modus sine modo, diligere*, quasi dicat
mensuram dilectionis esse amabilitatem obiecti, si er-
go amabilitas, obiecti modum non habeat, dilectio
etiam modum non habet, tantum enim debet vna-
quæque res amari quantum est amabilis. Altera S.
Doctoris ratio est, quia actio quæ finem attingimus,
mensuram non habet, sed ea quæ est circa media,
quia scilicet id quod est mensura non mensuratur,
sed mensurat alia: omnium autem appetibilem &
agibilem finis est mensura, idè finis mensurat sed
non mensuratur *appetitus finis* (inquit Philosophus
primo Politicorum c. 6.) *in omnibus artibus est absque
fine & termino, eorum autem quæ sunt ad finem est ali-
quis terminus*, non enim Medicus imponit aliquem
terminum sanitati, sed facit eam vt potest perfectissi-
mam: sed medicinæ imponit modum, non enim dat
de medicina quantum potest, sed quantum exigit
sanitas, finis autem omnium actionum humanarum
Dei dilectio est, quæ vltimum finem præcipue attingimus,
ergo in Dei dilectione nullus accipiendus est
modus, nullus terminus est præfigendus, sed diligen-
dus sine fine. Tertia ratio esse potest, quia si charitas
Dei haberet mensuram, malum esset illam excedere,
hoc autem absurdum est, quia sic Dei amor esset ma-
lus. Imò malum esset Præceptum Dei quo impera-
tur vt Deum amemus ex toto corde, si enim mensu-
ram aliquam certam habet amor, non sanè amandus
ex toto, quia cum ad eam peruentum erit mensu-
ram, nihil erit vltra quod possit exigi. Quartà ratio,
quia nulla dilectioni mensura præfigi potest, vel tem-
poris quia Deus semper amandus est, vel loci, quia
est vbique amandus, nec personarum quia nemo ex-
imitur à debito amandi, vel rerum quas debemus fa-
cere pro Deo amico.

Neque obstat Augustinus cum dixit *l. de natura* *Non obstat
boni cap. 6.* quod bonum consistit in modo, specie, *Augustinus.*
mensura, respondet enim S. Thomas optimè, quod
charitas modum habet vt mensura, idè tanquam id
quod mensurat alia, non tanquam id quod mensura-
tur per aliud, atque adè charitas modus est, sed non
habet modum, cum autem dicitur quod recta ratio est
mensura omnium actuum voluntatis qui recti sunt,
respondere debet cum eodem S. Thoma mensurari
quidem ratione affectum illum voluntatis cuius ob-
iectum subiaceat iudicio rationis, obiectum autem di-
uinæ dilectionis non subiacere, sed excedere iudi-
cium rationis, exterior ergo actus charitatis mensu-
rari potest, quia non est finis, actus autem interior,
cum sit finis mensuram habet aliquam, sed meniu-
ra est.

§. IV.

*Efficacia charitatis ad iustificandos impios & iu-
stos perficiendos.*

Dico quarto, actum quemlibet charitatis inter-
num modò efficax sit, gratuitus, & super omnia *Tollit om-
nia peccata.*
quantumlibet remississimus sit & breuissimus, solum
tamen sufficere ad perfectam hominis iustificationem,
ita

ita vt tollantur per eum statim, & simul omnia peccata etiam grauissima & numero infinita, quod ex Scripturis, Patribus & Conciliis probatum est in tract. de penit. siue formaliter expellat peccatum, vt censet Vasquez, siue quod verius visum est, sit sufficiens & omnino infallibilis dispositio ad gratiam & remissionem peccati, vt habetur ex Tridentino.

Denique ille actus ita est honestus, excellens, & meritorius aeternae vitae vt ipse semper mereatur de condigno gloriam, imò quod maius est nihil ab eo imperetur etiam minimum & imperfectissimum, & vilissimum, quod non reddat condignè meritum, praeij æterni, vt in Tractatu de merito latè probatum est.

SECTIO III.

De necessitate actus Charitatis
S. Thom. quaest. 44.

Dixi quidditatem, & proprietates actus charitatis, nunc de obligatione actum illum eliciendi duplex potest esse difficultas, prima de necessitate amandi Deum super omnia, secunda de necessitate amandi proximum, praecipue omnes inimicos.

§. I.

An & quomodo necessarius sit actus internus amoris erga Deum.

Tripliciter internus ille actus charitatis potest esse necessarius, primò si necessarius sit necessitate medij, secundo si detur praecipuum aliquod diuinum diligendi Deum, Tertio si necessarius sit in aliis omnibus actibus nostris ad vitandum peccatum.

Ratio ergo dubitandi primò est, quia ille actus non est medium salutis necessarium sine quo multi etiam post peccatum saluantur, sed multi sapissime saluari possunt, etiam post commissum peccatum sine actu charitatis, nam attritio sola etiam in articulo mortis sufficit ad iustificationem, ergo actus charitatis non est necessarius necessitate medij.

Secundo, praecipuum amandi Deum non expresse obligat ad internum actum amoris, sed tantum ad obseruationem integram legis, de illa enim sola explicari potest illud Praecipuum, quod frustra explicatur de amore purae charitatis, posset enim illi etiam satisfieri per proprium actum Spei vt censent Azor, & Sanchez.

Tertio, si datur huiusmodi Praecipuum eliciendi actum internum amoris super omnia debet assignari aliquod tempus determinatum in quo illud obliget, est autem difficile illud assignare.

Dico primò, actum charitatis esse necessarium, necessitate tum medij, tum Praecepti diuini obligantis quemlibet hominem, ad expressum actum charitatis non quidem pro semper, sed pro determinato aliquo tempore.

Prima pars de necessitate medij asserit S. Thomas ad id vt nullus adultus salutè possit consequi sine actu aliquo proprio & efficaci charitatis erga Deum, estq; communis inter Doctores, valebuntque ad eam probandam rationes statim afferendae pro Praecepto charitatis.

Secunda enim pars asserens dari Praeceptum diuinum omnes homines obligans ad eliciendos aliquando actus amoris erga Deum faciliè constare potest, primò, quia exprimitur Praeceptum illud cla-

rissimè in Scripturis, Deuter. 6. Matth. 22. Luca 10. *diliges dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus.* Quod appellat Christus primum & maximum Mandatum, quia praecipuum omnium est, & continet eminenter alia Mandata, primum enim est, quia praeponi debet aliis omnibus, quia caput est aliorum, quia influit in alia omnia. Maximum est, quia est de virtute omnium maxima, imponit obligationem omnium maximam, meretur praemium omnium maximum. Idè iubebantur in eo loco Deuteronomij scribere illud Hebraei & ligare quasi signum in manu, signare in fronte, quae vocantur in Euangelio *phylacteria*, quia instituta erant ad conseruandam memoriam illius legis, quam iubentur etiam scribere in limine, & ostiis domorum, meditari sedentes, ambulantes, dormientes, conlurgentes.

Deinde rationes S. Thomae optima sunt, quia scilicet in Deo reperiuntur omnes conditiones ab quas aliquod obiectum ex charitate amari debet, Deinde quoties actus circa media necessarii sunt, multo magis necessarii sunt actus qui sunt circa finem, sed actus aliarum virtutum qui versantur circa media ad Deum ordinata, sunt necessarii, ergo magis erit necessarius actus circa ipsum finem dicitur enim ab Apostolo *finis Praecepti charitatis*. Denique argumentatur S. Doctor 1. 3. *contra gentes c. 115. & 116.* illud maximè praecipitur homini, quo maximè homo perficitur & attingit suum finem, sed homo charitate maximè perficitur, quia per eam Deo vnitur & illi adharet, quod est summum hominis bonum, *mibi autem adhaerere Deo bonum est* (inquit Paulus) Hoc autem Praeceptum, quamuis esse nõ possit naturale, quia est de obiecto supernaturali, valde tamen conaturale est statui gratiae, imò illo posito illud necessarium sequitur, & est probabilius quod illud contineatur in primo Decalogi praepcepto, quia nullus est potior Dei cultus quam amare Deum.

Tertia, pars quod praecipuum illud obliget ad expressum actum quo ametur Deus super omnia supernaturaliter, & efficaciter, id est cum proposito salutem virtuali seruandi totam legem prout grauitè obligat, docetur communiter a Theologis eum S. Thomas, & ratio est, quia si eo Praecepto imperaretur tantum obseruatio tota legis, non autem actus virtutis Charitatis non appellaret illud Praeceptum Christus *Primum & maximum Mandatum*, quibus verbis significatur sine dubio speciale aliquod Praeceptum. Sed neque dici potest quod huic Praecepto possit satisfieri per actum virtutis Spei, vt videntur tenere Azor & Sanchez, quia illud appellatur *Primum & maximum Mandatum*, ergo illud est de de prima & maxima virtute. Deinde vocatur *charitas finis praepcepti*, quia ad ipsam alia omnia diriguntur. Imò per solam charitatem adaequari quodammodo potest debitum amandi, & honorandi bonitatem infinitam Dei, per se amabilem, spes autem non illum amat, nisi propter suum commodum.

Quod autem eo Praecepto non imperetur qualiscunque actus charitatis, sed amor super omnia, & omnino efficax, quo videlicet excludatur voluntas omnis grauitè peccandi, aperte colligitur ex verbis ipsius Praecepti, *diliges dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus, ex tota mente*, quibus verbis significatur amor efficax & super omnia, qui videlicet ita Deum appetitiuè praefert aliis omnibus, vt efficaciter intendat vitare omnia quae sunt amoris contraria. Repetitio enim illa vt rectè notat Maldonatus significat tantum magnitudinem desiderij quo tenemur Deum praefere

L L I I 3 aliis.